

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15016000	Compostela	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
SSC	Servizos socioculturais e á comunidade	CMSSC01	Atención a persoas en situación de dependencia	Ciclos formativos de grao medio	Réxime de adultos

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0212	Características e necesidades das persoas en situación de dependencia	2016/2017	5	160	160

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	MARÍA ISABEL SUÁREZ FERNÁNDEZ
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Este deseño curricular corresponde ao módulo profesional CARACTERÍSTICAS E NECESIDADES DAS PERSOAS EN SITUACIÓN DEPENDENCIA do Ciclo Medio en ATENCIÓN AS PERSOAS EN SITUACIÓN DE DEPENDENCIA, pertencente a Familia Profesional SERVIZOS SOCIOCULTURAIS E Á COMUNIDADE, cunha duración de 2.000 horas, impartido no CFP COMPOSTELA en Santiago de Compostela (A Coruña).

O perfil profesional do título de técnico en atención a persoas en situación de dependencia determínase pola súa competencia xeral, polas súas competencias profesionais, persoais e sociais, así como pola relación de cualificacións e, de ser o caso, unidades de competencia do Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais incluídas no título.

A competencia xeral deste título consiste en atender as persoas en situación de dependencia no ámbito domiciliario e institucional, co fin de manter e mellorar a súa calidade de vida, realizando actividades asistenciais e non asistenciais, psicosociais e de apoio á xestión doméstica, aplicando medidas e normas de prevención e seguridade, e derivándoas a outros servizos en caso necesario.

As competencias profesionais, persoais e sociais deste título son as que se relacionan:

- a) Determinar as necesidades asistenciais e psicosociais da persoa en situación de dependencia mediante a interpretación da información obtida acerca da persoa a través do plan de atención individual, respectando a súa confidencialidade.
- b) Organizar as actividades de atención ás persoas en situación de dependencia, favorecendo a súa colaboración e a da familia, e tendo en conta as directrices establecidas no plan de atención individualizada.
- c) Realizar as tarefas de hixiene persoal e vestidura das persoas en situación de dependencia, achegando a axuda precisa, favorecendo ao máximo a súa autonomía nas actividades da vida diaria e mantendo cara a elas unha actitude de respecto e profesionalidade.
- d) Organizar a intervención relativa á alimentación, supervisando os menús, preparando os alimentos e administrándoos en caso necesario.
- e) Xestionar a documentación básica e o orzamento da unidade de convivencia, cun óptimo aproveitamento dos recursos e asegurando a viabilidade da xestión económica.
- f) Realizar as actividades de mantemento e limpeza do domicilio, garantindo as condicións de habitabilidade, hixiene e orde, con criterios de calidade, seguridade e coidado do ambiente e, de ser o caso, tramitando a documentación pertinente.
- g) Realizar as intervencións relacionadas co estado físico das persoas en situación de dependencia, seguindo as pautas establecidas e amosando en todo momento respecto pola súa intimidade.
- h) Realizar os traslados, as mobilizacións e o apoio á deambulación das persoas en situación de dependencia, empregando os protocolos e as axudas técnicas necesarias, seguindo as pautas marcadas no plan de atención individual (PAI) e adoptando medidas de prevención e seguridade.
- i) Aplicar medidas de prevención e seguridade tanto para as persoas en situación de dependencia como para o persoal profesional, en distintos ámbitos de intervención.
- j) Dar resposta a situacións de emerxencia e risco para a saúde no desenvolvemento da actividade profesional, aplicando técnicas de primeiros auxilios.
- k) Pór en práctica intervencións de apoio psicosocial, empregando axudas técnicas, apoios de comunicación e tecnoloxías da información e da comunicación, e seguindo as pautas marcadas no plan de atención individual.
- l) Aplicar técnicas e estratexias para o mantemento e o desenvolvemento das habilidades de autonomía persoal e social das persoas en situación de dependencia, empregando axudas técnicas e de comunicación consonte as pautas marcadas no plan de atención individual.
- m) Realizar tarefas de acompañamento e asistencia persoal, respectando as directrices do plan individual de vida independente e as decisións da persoa usuaria.
- n) Asesorar persoas en situación de dependencia, familiares e persoal coidador non formal, proporcionándolles pautas de actuación no coidado e na atención asistencial e psicosocial, e adecuando a comunicación e as actitudes ás características das persoas interlocutoras.
- ñ) Resolver as continxencias con iniciativa e autonomía, amosando unha actitude autocrítica e procurando alternativas para favorecer o benestar das persoas en situación de dependencia.
- o) Colaborar no control e no seguimento das actividades asistenciais, psicosociais e de xestión domiciliaria, cubrindo os rexistros oportunos, manexando as aplicacións informáticas do servizo e comunicando as incidencias detectadas.
- p) Xestionar as chamadas entrantes e saíntes do servizo de teleasistencia, recibíndoas e emitíndoas segundo os protocolos establecidos,

utilizando aplicacións informáticas e ferramentas telemáticas.

q) Adaptarse ás novas situacións laborais orixinadas por cambios tecnolóxicos e organizativos nos procesos produtivos, actualizando os seus coñecementos, utilizando os recursos existentes para a aprendizaxe ao longo da vida e as tecnoloxías da información e da comunicación.

r) Actuar con responsabilidade e autonomía no ámbito da súa competencia, organizando e desenvolvendo o traballo asignado, e cooperando ou traballando en equipo con diferentes profesionais no contorno de traballo.

s) Resolver de xeito responsable as incidencias relativas á súa actividade, e identificar as súas causas, dentro do ámbito da súa competencia e da súa autonomía.

t) Comunicarse eficazmente, respectando a autonomía e competencia das persoas que interveñen no ámbito do seu traballo.

u) Aplicar os protocolos e as medidas preventivas de riscos laborais e protección ambiental durante o proceso produtivo, para evitar danos nas persoas, no contexto laboral e no ambiente.

v) Aplicar procedementos de calidade e de accesibilidade e deseño universais nas actividades profesionais incluídas nos procesos de produción ou prestación de servizos.

w) Realizar a xestión básica para a creación e o funcionamento dunha pequena empresa, e ter iniciativa na súa actividade profesional.

x) Exercer os dereitos e cumprir as obrigas derivadas da actividade profesional, de acordo co establecido na lexislación vixente, participando activamente na vida económica, social e cultural.

As medidas establecidas na Lei 39/2006, do 14 de decembro, de promoción da autonomía persoal e atención ás persoas en situación de dependencia, o aumento de persoas maiores na nosa comunidade e a diminución de coidadoras informais, faría previsible unha alta inserción laboral e unha tendencia de crecemento estable, se ben o actual escenario socioeconómico pode frear a demanda de persoas altamente cualificadas para tarefas de atención.

O forte crecemento dos servizos de atención diúrna que se observaba nos últimos anos vai requirir profesionais con maior competencia e versatilidade na realización de actividades de apoio psicosocial.

A progresiva implantación das novas tecnoloxías fai necesaria tamén unha actualización permanente neste campo, para se adaptar aos cambios que se vaian introducindo nas institucións e no propio domicilio.

A presente programación concreta e adapta o currículo do módulo ao contorno socioeconómico e características do alumnado do ciclo formativo de grao medio de Atención a Persoas en Situación de Dependencia do CFP COMPOSTELA.

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	Autonomía e dependencia		38	20
2	Características e necesidades das persoas maiores.		40	24
3	Características e necesidades das persoas con discapacidade.		44	28
4	Características e necesidades das persoas con enfermidade mental.		18	17
5	Doenzas xeradoras de dependencia		20	11

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	Autonomía e dependencia	38

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Caracteriza o concepto de autonomía persoal, para o que analiza os factores que interveñen tanto na súa prevención e promoción como na súa deterioración.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Descríbense os procesos básicos asociados á promoción da autonomía persoal e a vida independente.
CA1.2 Caracterízanse as habilidades de autonomía persoal.
CA1.3 Identifícanse os factores que favorecen ou iniben o mantemento da autonomía persoal e a vida independente.
CA1.4 Descríbense as principais alteracións emocionais e de conduta asociadas á perda de autonomía persoal.
CA1.5 Identifícanse os indicadores xerais da perda de autonomía.
CA1.6 Xustifícase a necesidade de respectar a capacidade de elección da persoa en situación de dependencia.
CA1.7 Argumentouse a importancia da prevención para retrasar as situacións de dependencia.
CA1.8 Valórase a importancia da familia e do medio do suceso no mantemento da súa autonomía persoal e o seu benestar físico e psicosocial.

4.1.e) Contidos

Contidos
Conceptos básicos de psicoloxía: ciclo vital e procesos cognitivos, emocionais e de conduta.
Autonomía e dependencia. Vida independente: concepto, orixe e filosofía. Autodeterminación. Identificación dos graos e niveis de dependencia. Indicadores xerais da perda de autonomía.
Habilidades de autonomía persoal.
Promoción da autonomía persoal. Procesos básicos e factores influentes: Prevención da perda de autonomía. Identificación de barreiras físicas e psicosociais para a autonomía das persoas.
Factores que favorecen ou iniben o mantemento da autonomía persoal
Alteracións emocionais e de conduta asociadas á perda de autonomía.
Valoración da prevención e a promoción da autonomía persoal como estratexia de actuación fronte á dependencia.
Sensibilización acerca da importancia de respectar a capacidade de elección das persoas en situación de dependencia.
Papel da familia e do contorno no ámbito da autonomía persoal e a dependencia.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Características e necesidades das persoas maiores.	40

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Clasifica os niveis de dependencia e as axudas requiridas asociados ao proceso de avellentamento, e analiza os cambios e as deterioracións producidas por el.	SI

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Relacionáronse os cambios biolóxicos, psicolóxicos e sociais propios do avellentamento coas dificultades que implican na vida diaria da persoa.
CA2.2 Identificáronse as patoloxías máis frecuentes na persoa anciá.
CA2.3 Descríbense as principais características e necesidades das persoas anciás.
CA2.4 Identificáronse as principais manifestacións de deterioración persoal e social propias das persoas anciás.
CA2.5 Relacionáronse os niveis de deterioración física, psicolóxica e social cos graos de dependencia e o tipo de apoio requirido.
CA2.6 Descríbense as condutas e os comportamentos característicos das persoas anciás durante o período de adaptación ao servizo de atención á dependencia e ao persoal profesional de referencia.
CA2.7 Identificáronse as necesidades de orientación e apoio das persoas coidadoras familiares e non profesionais da persoa anciá.
CA2.8 Valorouse a importancia de respectar as decisións e os intereses das persoas anciás.

4.2.e) Contidos

Contidos
Proceso de avellentamento.
Patoloxías máis frecuentes na persoa anciá.
Incidencia do avellentamento na calidade de vida e na autonomía da persoa anciá.
Identificación das necesidades especiais de atención e apoio integral das persoas anciás. Indicadores de deterioración persoal e social na persoa anciá. Evolución do contexto socioafectivo e da sexualidade da persoa maior. Calidade de vida, apoio e autode
Apoio e orientación ao persoal coidador non profesional das persoas anciás.
Proceso de adaptación da persoa anciá ao servizo de atención e ao persoal que a atenda: condutas e comportamentos característicos.
Sensibilización cara ás repercusións do avellentamento na vida cotiá das persoas anciás e no seu ámbito.
Respecto pola capacidade de autodeterminación nas persoas anciás.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Características e necesidades das persoas con discapacidade.	44

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA3 - Recoñece as características das persoas con discapacidade en relación cos niveis de dependencia e coa axuda requirida.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA3.1 Relacionouse a evolución do concepto de discapacidade cos cambios sociais, culturais, económicos e científico-tecnolóxicos.
CA3.2 Relacionáronse os tipos de discapacidade coas dificultades que implican na vida cotiá das persoas.
CA3.3 Descríbense as principais necesidades psicolóxicas e sociais das persoas con discapacidade.
CA3.4 Relacionáronse as tipoloxías e os niveis de discapacidade co grao de dependencia e co tipo de apoio necesario.
CA3.5 Identifícanse os fundamentos da vida independente.
CA3.6 Descríbense as necesidades de orientación e apoio ao persoal coidador non profesional da persoa con discapacidade.
CA3.7 Argumentouse a importancia da eliminación de barreiras físicas para favorecer a autonomía das persoas con discapacidade física ou sensorial.
CA3.8 Argumentouse a importancia de respectar as decisións e os intereses das persoas con discapacidade.

4.3.e) Contidos

Contidos
Concepto, clasificación e etioloxías frecuentes. Evolución dos modelos da diversidade funcional: modelo da prescindencia, rehabilitador social e da diversidade.
0Sensibilización acerca da incidencia da discapacidade na vida cotiá das persoas afectadas e o seu ámbito.
Identificación das características e as necesidades das persoas con discapacidade.
Discapacidade, autonomía e niveis de dependencia. Influencia dos tipos e niveis de discapacidade na vida cotiá das persoas afectadas. Tipos de apoio.
Influencia das barreiras físicas na autonomía das persoas con discapacidade.
Promoción da autonomía nas persoas con discapacidade.
Vida independente: concepto (perspectiva filosófica, sociopolítica e económica) e marco legal. O movemento vida independente: orixe, evolución, filosofía e marco lexislativo.
Apoio e orientación no ámbito da persoa con discapacidade.
Consideración das diferenzas sexuais na discapacidade.
Participación e discapacidade.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Características e necesidades das persoas con enfermidade mental	18

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Describe as doenzas xeradoras de dependencia e determina os seus efectos sobre as persoas que as padezan.	NO

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.3 Definíronse as principais características das doenzas mentais máis frecuentes.
CA4.4 Describiuse a influencia das doenzas mentais na autonomía persoal e social das persoas que as padezan.

4.4.e) Contidos

Contidos
Persoas con doenza mental. Principais trastornos. Influencia da doenza no estado emocional e na conduta da persoa. Calidade de vida e necesidades de apoio das persoas en situación de dependencia por doenza.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Doenzas xeradoras de dependencia	20

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Describe as doenzas xeradoras de dependencia e determina os seus efectos sobre as persoas que as padezan.	NO

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Caracterizáronse as doenzas agudas, crónicas e terminais pola súa influencia na autonomía persoal da persoa enferma.
CA4.2 Identificáronse as principais características e necesidades psicolóxicas e sociais de pacientes con doenzas xeradoras de dependencia.
CA4.5 Identificáronse as necesidades de apoio asistencial e psicosocial das persoas enfermas en función da tipoloxía de doenza que padezan.
CA4.6 Descríbóronse as principais pautas de atención ás necesidades psicolóxicas e sociais das persoas enfermas.
CA4.7 Descríbóronse as necesidades de orientación e apoio ao persoal coidador non profesional da persoa enferma.
CA4.8 Sensibilizouse sobre a influencia da doenza na conduta da persoa enferma.

4.5.e) Contidos

Contidos
Conceptos fundamentais: doenzas crónicas xeradoras de dependencia.
Situacións de dependencia asociadas a doenzas crónicas ou dexenerativas.
Identificación das características e as necesidades en situacións de doenza e da convalecencia.
Apoio e orientación ao persoal coidador non profesional da persoa enferma.
Sensibilización cara ás repercusións da doenza nas persoas que as padecen e no seu ámbito.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

MÍNIMOS ESIXIBLES

Os mínimos para acadar a avaliación positiva no presente módulo Características e necesidades de persoas en situación de dependencia evidenciarán a consecución de todos os resultados de aprendizaxe dun xeito equilibrado e cun grao de participación activa nos traballos e actividades a desenvolver. Os mínimos que se detallan a continuación serán, por tanto, a referencia para configurar as probas de recuperación das partes non superadas, así como as probas de avaliación extraordinaria do alumnado con perda de avaliación continua e guiarán o procedemento de avaliación ordinaria do módulo.

RA1. Caracteriza o concepto de autonomía persoal, para o que analiza os factores que interveñen tanto na súa prevención e promoción como na súa deterioración.

CA1.1. Describíronse os procesos básicos asociados á promoción da autonomía persoal e a vida independente.

CA1.2. Caracterizáronse as habilidades de autonomía persoal.

CA1.3. Identificáronse os factores que favorecen ou iniben o mantemento da autonomía persoal e a vida independente.

CA1.4. Describíronse as principais alteracións emocionais e de conduta asociadas á perda de autonomía persoal.

CA1.5. Identificáronse os indicadores xerais da perda de autonomía.

CA1.6. Xustificouse a necesidade de respectar a capacidade de elección da persoa en situación de dependencia.

CA1.7. Argumentouse a importancia da prevención para retrasar as situacións de dependencia.

CA1.8. Valorouse a importancia da familia e do medio do suxeito no mantemento da súa autonomía persoal e o seu benestar físico e psicosocial.

RA2. Clasifica os niveis de dependencia e as axudas requiridas asociadas ao proceso de avellentamento, e analiza os cambios e as deterioracións producidas por el

CA2.1. Relacionáronse os cambios biolóxicos, psicolóxicos e sociais propios do avellentamento coas dificultades que implican na vida diaria da persoa.

CA2.2. Identificáronse as patoloxías máis frecuentes na persoa anciá.

CA2.3. Describíronse as principais características e necesidades das persoas anciás.

CA2.4. Identificáronse as principais manifestacións de deterioración persoal e social propias das persoas anciás.

CA2.5. Relacionáronse os niveis de deterioración física, psicolóxica e social cos graos de dependencia e o tipo de apoio requirido.

CA2.6. Describíronse as condutas e os comportamentos característicos das persoas anciás durante o período de adaptación ao servizo de atención á dependencia e ao persoal profesional de referencia.

CA2.7. Identificáronse as necesidades de orientación e apoio das persoas coidadoras familiares e non profesionais da persoa anciá.

CA2.8. Valorouse a importancia de respectar as decisións e os intereses das persoas anciás.

RA3. Recoñece as características das persoas con discapacidade en relación cos niveis de dependencia e coa axuda requirida.

CA3.1. Relacionouse a evolución do concepto de discapacidade cos cambios sociais, culturais, económicos e científico-tecnolóxicos.

CA3.2. Relacionáronse os tipos de discapacidade coas dificultades que implican na vida cotiá das persoas.

CA3.3. Describíronse as principais necesidades psicolóxicas e sociais das persoas con discapacidade.

CA3.4. Relacionáronse as tipoloxías e os niveis de discapacidade co grao de dependencia e co tipo de apoio necesario.

CA3.5. Identificáronse os fundamentos da vida independente.

CA3.6. Describíronse as necesidades de orientación e apoio ao persoal coidador non profesional da persoa con discapacidade.

CA3.7. Argumentouse a importancia da eliminación de barreiras físicas para favorecer a autonomía das persoas con discapacidade física ou sensorial.

CA3.8. Argumentouse a importancia de respectar as decisións e os intereses das persoas con discapacidade.

RA4. Describe as doenzas xeradoras de dependencia e determina os seus efectos sobre as persoas que as padezan.

- CA4.1. Caracterizáronse as doenzas agudas, crónicas e terminais pola súa influencia na autonomía persoal da persoa enferma.
- CA4.2. Identificáronse as principais características e necesidades psicolóxicas e sociais de pacientes con doenzas xeradoras de dependencia.
- CA4.3. Definíronse as principais características das doenzas mentais máis frecuentes.
- CA4.4. Describiuse a influencia das doenzas mentais na autonomía persoal e social das persoas que as padezan.
- CA4.5. Identificáronse as necesidades de apoio asistencial e psicosocial das persoas enfermas en función da tipoloxía de doenza que padezan.
- CA4.6. Describíronse as principais pautas de atención ás necesidades psicolóxicas e sociais das persoas enfermas.
- CA4.7. Describíronse as necesidades de orientación e apoio ao persoal coidador non profesional da persoa enferma.
- CA4.8. Sensibilizouse sobre a influencia da doenza na conduta da persoa enferma.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

Ao longo de todo o módulo levarase a cabo un proceso de avaliación continua e integral do alumno que proporcionará información sobre a marcha da aprendizaxe, este seguimento farase diariamente tanto de xeito individualizado como nas relacións interpersoais e no traballo en grupo segundo os criterios de avaliación contidos nas distintas unidades didácticas e en base aos seguintes criterios:

Para a avaliación dos contidos conceptuais realízase una proba individual de coñecemento, escrita e/ou oral, que poderá ser de diverso tipo (test, preguntas breves, caso práctico...). No caso de realizar varias probas nun mesmo trimestre, será a media aritmética das notas obtidas a que dará a cualificación final da avaliación trimestral. En todo caso, a cualificación de cada unha das probas deberá ser igual ou superior a 5. Os contidos conceptuais suporán un 40% da cualificación final do módulo.

As actividades, traballos, casos prácticos e exercicios individuais e/ou en grupo que se realizarán na aula e fora dela, servirán para avaliar os procedementos. Nestes traballos valorarase a estrutura e dominio de contidos, a dinámica de traballo, a exposición (se é o caso) e utilización de recursos, habilidades e destrezas, e todos aqueles aspectos procedimentais recollidos nos criterios de avaliación do módulo. Suporán un 40% da cualificación do módulo.

Formarán parte da cualificación ademais a presentación e o interese/traballo en equipo (cualificacións cualitativas e que formarán parte da avaliación de actitudes). Valorarase a puntualidade, á asistencia ás clases, unha actitude de respecto tanto de cara ao profesorado coma os compañeiros/as, receptividade, así como a iniciativa, o interese, a presentación axeitada dos distintos materiais solicitados, a participación e o traballo en equipo dos alumnos/as, e todos aqueles aspectos actitudinais recollidos nos criterios de avaliación do módulo. Suporán un 20% da cualificación final do módulo.

Será necesario ter unha cualificación positiva en todas e cada unha das partes para que a cualificación final de módulo sexa tamén positiva.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

A superación das tres avaliacións parciais supón aprobar o módulo. No suposto de que se aprobe só unha ou dúas das avaliacións parciais, gardaranse as partes superadas e realízanse actividades de recuperación do resto, no período establecido a tal efecto, unha vez realizada a 3ª avaliación.

A recuperación consistirá nun exame teórico-práctico sobre os contidos pendentes das avaliacións parciais, atendendo aos criterios de avaliación recollidos na programación.

A cualificación será numérica, entre 1 e 10, sen decimais. Consideraranse positivas as puntuacións iguais ou superiores a cinco, ao tratarse dunha recuperación, a cualificación máxima será de 5, aínda que a nota sexa superior. Polo tanto, o alumnado que obteña menos dun 5 sobre 10 no

exame teórico-práctico non recuperará as partes pendentes e non superará o módulo.

O alumnado que obteña un 5 ou máis sobre 10 no exame, recuperará as partes pendentes pero levará unha cualificación de 5, independentemente de que obteña unha nota mais alta.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Sinalar que para o alumnado con perda do dereito á avaliación continua, terase en conta tal e como establece o artigo 25.3 da Orde do 12 de xullo de 2011: "O número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou alumna na xustificación desas faltas. Posto que o módulo Características e necesidades das persoas en situación de dependencia ten unha duración de 160 horas, o 10% supón un total de 16 faltas sen xustificar. De acordo co NOF do centro e tendo en conta as faltas debidamente xustificadas en tempo e forma polo alumnado, o tope máximo suporá un 15% da duración do módulo, que neste caso supón un total de 24.

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua, dende ese momento, NON poderá entregar as tarefas realizadas na clase NIN realizar probas obxectivas que sirvan para a súa cualificación nas diferentes avaliacións parciais. Tan só pode ser avaliado nunha proba final extraordinaria previa á avaliación final do módulo correspondente.

O sistema extraordinario de avaliación para o alumnado que teña perda do dereito á avaliación continua consistirá nunha proba teórica-práctica (oral e /ou escrita) de todo o módulo, na que terá que aprobar cunha nota mínima de 5 puntos. De celebrarse probas libres durante este curso académico, o contido e forma da proba será semellante ao das probas libres para este módulo.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

A orde de avaliación no seu artigo 23.5 sinala que cada departamento de familia profesional realizará cunha frecuencia mínima mensual o seguimento das programacións de cada módulo, indicando grado de cumprimento e xustificación razoada no caso de desviacións, ademais a programación será revisada ao inicio de curso e se entregará unha memoria final de curso.

Para o seguimento mensual utilizarase o modelo do procedemento de Programación establecido: a plataforma habilitada a tal efecto, entregando a xefatura de departamento unha copia da mesma, xa que dito seguimento e revisión deberá constar nas correspondentes actas de departamento

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Tal e como se establece na lexislación vixente, Orde do 12 de xullo de 2011, no seu artigo 28: Ao comezo das actividades do curso académico, o equipo docente realizará unha sesión de avaliación inicial do alumnado, que terá por obxecto coñecer as características e a formación previa de cada alumno e de cada alumna, así como as súas capacidades. Así mesmo, deberá servir para orientar e situar o alumnado en relación co perfil

profesional correspondente.

A tal efecto, realizarase un cuestionario de avaliación inicial que se complementará cos datos proporcionados polo titor/a e datos de información de matrícula.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

O Decreto 114/2010, do 1 de xullo, polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia, no seu art. 61 prevé, a posibilidade de establecer flexibilizacións modulares como medida de atención ao alumnado con NEAE. No noso caso, ao elaborarmos unha proposta didáctica referida ao réxime de persoas adultas, non ten sentido esta opción, pois o alumnado pode optar por matricularse en módulos independentes. Por outro lado, o art. 62 establece as medidas para a accesibilidade universal ás ensinanzas de formación profesional, consonte as disposicións da Lei 51/2003, de 2 de decembro, de igualdade de oportunidades, non discriminación e accesibilidade universal das persoas con discapacidade. Tamén establece que as programacións didácticas recollerán as medidas necesarias a fin de que o alumnado poida conseguir a competencia xeral do título, expresada a través de las competencias profesionais, persoais e sociais, así como os resultados de aprendizaxe de cada un dos módulos profesionais. En calquera caso, estas medidas no poderán afectar de forma significativa á consecución dos resultados de aprendizaxe previstos para cada un dos módulos profesionais.

Non se pode perder de vista que a FP é educación pos-obrigatoria, polo que se debe facilitar a transición á vida adulta e contribuír á consecución por parte de todo o alumnado das competencias profesionais, persoais e sociais do ciclo.

No caso de alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados, desenvolveranse diferentes medidas de reforzo educativo; conxunto de medidas ordinarias de atención á diversidade que afectan a elementos non prescritivos do currículo: aos xeitos e instrumentos de avaliación, á temporalización, á organización da aula, aos agrupamentos do alumnado... en xeral a todas as cuestións que pertencen ao ámbito da metodoloxía e as adaptacións de acceso ao currículo que supoñen a provisión de recursos e medios técnicos específicos.

Entre as medidas que se poden establecer nesta programación cómpre destacar:

- Establecer claramente os criterios mínimos a conseguir.
- Estar abertos á preparación de diversas actividades sobre un mesmo contido variando o grao de dificultade e o tipo de procesos.
- Favorecer a colocación do alumnado no lugar máis adecuado ás súas características.
- Flexibilizar tempos (básicos e complementarios) na medida do posible.
- Flexibilizar a colocación do mobiliario en caso de que poida ser de axuda.
- Buscar materiais alternativos acordes coas necesidades do/a alumno/a.
- Promover a aprendizaxe cooperativa e a axuda entre iguais, facilitando a constitución de grupos heteroxéneos que perseguen un mesmo obxectivo desde a premissa de que para conseguilo é imprescindible a participación de todas as persoas do grupo.
- Propoñer actividades de traballos colaborativos en pequenos grupos ou en parella e graduadas.
- Diversificar recursos, agrupamentos, metodoloxía, que tome en consideración os diferentes ritmos e estratexias de aprendizaxe.

En calquera caso, as medidas deberán de ser individualizadas e, polo tanto, adaptadas ás necesidades concretas de cada caso, polo que despois da avaliación inicial ou en calquera momento do curso no que se detecte unha dificultade se porán en marcha os preceptivos mecanismos de reforzo, ou de ser o caso, solicitarase a axuda do equipo educativo e do departamento de información e orientación profesional por se fose necesario dar un paso máis na súa concreción.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

No desenvolvemento dos contidos incidirase especialmente nos seguintes temas transversais:

- Valores, actitudes e habilidades necesarias e positivas para as relacións coas persoas, e para o traballo en equipo. Ambos aspectos estarán

presentes no desempeño das súas tarefas como profesionais.

- Educación para a paz, insistindo especialmente na resolución positiva de conflitos.
- Diversidade. O alumnado debe ser consciente e reflexionar sobre a existencia de prexuízos e estereotipos que poden influír nas persoas coas que realicen o seu traballo, e na súa futura intervención en xeral. Asemade, preténdese que sexan capaces de identificar as capacidades e potencialidades de todos os individuos.
- Xénero: visibilizar e valorar ao colectivo de mulleres, tanto nas persoas dependentes como nos cuidadores/as.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

As actividades complementarias e extraescolares decídense na primeira xuntanza de equipo docente e reféndanse na primeira reunión de departamento. Ao longo do curso promoveranse diferentes actividades complementarias e extraescolares tendentes a unha axeitada consecución dos resultados de aprendizaxe, previstos no currículo. Desenvolveranse a través de visitas a diferentes organizacións, empresas ou institucións, relacionadas co ámbito profesional do futuro técnico/a e charlas nas que participarán profesionais relacionados sector produtivo da atención á dependencia.

Para maior concreción das ACF podemos sinalar as seguintes recollidas nas actas de equipo docente e de departamento:

1ª avaliación: Residencia de persoas maiores Sar Quavitae; Centro de día para maiores O tempo é noso.

2ª avaliación: CEE A Barcia, para alumnado con diversidade funcional intelectual; ASPANAES, para alumnado con Trastorno de Espectro Autista; visita a EMS, empresa comercializadora de produtos técnicos.

10. Outros apartados

10.1) Relación de bibliografía que se propón como axuda no desenvolvemento das actividades de ensinanza e aprendizaxe do módulo.

GULLEN, F et al Atención a personas mayores que viven en residencias. Madrid. IMSERSO. 1998

AGUADO, A.L., ALCEDO, M.A. e FONTANIL, Y. Las necesidades de las personas con discapacidad que envejecen Oviedo: Psicothema. 2005

ASTUDILLO, W., MENDINUETA, C., ASTUDILLO, E.: Cuidados del enfermo en fase terminal y atención a su familia. Navarra. EUNSA. 1997

Libro blanco: I+D+I al servicio de las personas con discapacidad y las personas mayores. Madrid. IMSERSO. 2003

SACKS, O.: Veo una voz: Viaje al mundo de los sordos. Anagrama. 2004

BERMEJO, P.P. (Coord): Discapacidad intelectual. Desarrollo, comunicación e intervención. De la teoría a la práctica. Madrid. CEPE. 2002

DIRK BRACKE: Labios silenciosos. Editorial Luis Vives, 2001

MONTSERRAT DEL AMO: La piedra de toque. Editorial SM, 25ª edición, 2004

RICARDO GÓMEZ: El cazador de estrellas Editorial Edelvives, Zaragoza 2003

MARK HADDON: El curioso incidente del perro a medianoche. Ediciones Salamandra, S.A., Barcelona, septiembre 2004

MITCH ALBOM: Martes con mi viejo profesor. Maeva ediciones, 13ª edición, Madrid, 2000

JAAP TER HAAR: El mundo de Ben Lighthart. Ediciones SM, Madrid, 2004

PACO ROCA: Arrugas. Editorial Astiberri, Bilbao, 2008

MARÍA GALLARDO E MIGUEL GALLARDO: María y yo. Astiberri, Bilbao, 2008